

Прес-реліз № 08/271 (U)
ДЛЯ НЕГАЙНОГО ОПУБЛІКУВАННЯ
5 листопада 2008 року

Міжнародний Валютний Фонд
Вашингтон (округ Колумбія) 20431, США

**МВФ ухвалив угоду щодо кредиту «стенд-бай»
на суму 16,4 млрд доларів США для України**

Виконавча рада Міжнародного Валютного Фонду (МВФ) ухвалила сьогодні дворічну угоду щодо кредиту «стенд-бай» (СБА) на суму 11 млрд СПЗ (близько 16,4 млрд доларів США) з метою надання офіційним органам України допомоги у відновленні фінансової та економічної стабільності та зміцненні довіри. Прохання про надання СБА, яке передбачає винятковий доступ до ресурсів МВФ у розмірі, еквівалентному 802 відсоткам квоти України в МВФ, було затверджене у рамках прискореного Механізму термінового фінансування. Сьогоднішнє ухвалення дозволяє негайно надати Україні кредит у розмірі 3 млрд СДР (близько 4,5 млрд доларів США).

Програма офіційних органів спрямована на сприяння стабілізації національної фінансової системи в умовах глобального зниження рівня леверіджу і кризи довіри в межах країни, а також коригуванню економіки у відповідь на сильний шок погіршення умов торгівлі. Програма офіційних органів передбачає зміни в грошово-кредитній і курсовій політиці, заходи з рекапіталізації банків та коригування політики доходів.

Після завершення обговорення на Виконавчій раді виконуючий обов'язки головуєчого Заступник Директора-розпорядника МВФ Мурілу Португал зробив наступну заяву:

«Економіка України, насамперед її банківська система, піддаються зараз чималій напрузі. Падіння цін на сталь—основну статтю українського експорту, призвело до істотного погіршення перспектив рахунку поточних операцій. Цей шок змін умов торгівлі разом з існуючими чинниками уразливості—високою інфляцією, відносно низьким рівнем валютних резервів у порівнянні з обсягом короткострокового зовнішнього боргу, великою залежністю банків від зовнішнього фінансування, диспропорціями в балансах активах та пасивів та слабким базовим станом державних фінансів—у поєднанні із скороченням ліквідності, викликаним міжнародною фінансовою кризою, потягнув за собою істотне зниження обсягів припливу капіталу.

Програма офіційних органів, яка підтримується дворічною угодою з Фондом щодо кредиту «стенд-бай», спрямована на відновлення фінансової та макроекономічної стабільності шляхом переходу на режим гнучкого валютного курсу з цілеспрямованими інтервенціями, здійснення профілактичних заходів щодо рекапіталізації банків і проведення обережної податково-бюджетної політики у поєднанні з більш жорсткою грошово-кредитною політикою. Рішуче виконання програми повинне допомогти знизити інфляцію до рівня нижче 10 відсотків до кінця періоду реалізації програми.

Режим гнучкого валютного курсу, що спиратиметься на відповідну грошово-кредитну політику та валютні інтервенції, допоможе послабити зовнішні шоки та уникнути хаотичного розвитку подій на валютному ринку. Нещодавня уніфікація офіційного і ринкового курсів повинна зробити валютний режим більш зрозумілим. Запроваджені останнім часом заходи валютного контролю будуть поступово скасовуватися у міру відновлення довіри. Плани щодо прискорення переходу на інфляційне таргетування та посилення незалежності Національного банку України мають важливе значення для створення номінального якоря в умовах режиму гнучкого валютного курсу в середньостроковій перспективі. Найближчим часом, у міру послаблення проблем з ліквідністю, необхідно буде проводити більш жорстку грошово-кредитну політику для запобігання інфляції.

Профілактична рекапіталізація банків дозволить послабити потенційну нестачу кредитних ресурсів, яка може привести до більш тривалого та серйозного пригнічення економічної активності. Рішучі заходи, що були вжиті для спрямування державних коштів на цілі рекапіталізації банків і сприяння процесу санації банків, забезпечать можливість швидкого подолання проблем. Посилення нагляду, збільшення числа цільових перевірок та інспекцій на місцях і розвиток співробітництва з органами нагляду інших країн сприятимуть зміцненню фінансової системи. Випереджувальна стратегія вирішення проблем заборгованості корпорацій та домогосподарств також буде грати важливу роль у скороченні уразливих місць в банківському секторі.

Планується обережний курс податково-бюджетної політики, який враховуватиме як обмеженість фінансування, так і необхідність соціальних видатків у зв'язку з рецесією. Мета збалансування бюджету в 2009 році підлягатиме перегляду у світлі макроекономічних перспектив та прогнозів щодо фінансування та надходжень. Виконання цільових показників буде забезпечуватися за рахунок як обмеження видатків, так і поетапного збільшення тарифів на енергоносії. Широка система соціального захисту в Україні забезпечує захист уразливих груп населення, крім того, програма передбачає можливість збільшення фінансування на цілі страхування на випадок безробіття і адресної підтримки доходів.

Офіційні органи розробили ефективний та комплексний пакет заходів для вирішення непростих проблем, що постають перед Україною, а Фонд надав відповідну фінансову підтримку. Офіційні органи вже здійснили рішучі заходи, зокрема прийняли антикризове законодавство. Крім того, основи економічної політики офіційних органів достатньо надійні і можуть адаптуватися з урахуванням зміни обставин. Прихильність керівництва провідних політичних партій справі виконання ключових компонентів програми поліпшують перспективи її успішної реалізації. Всі ці елементи сповнюють впевненістю в тому, що програма досягне успіхів в стабілізації економічних та фінансових умов»,—заявив пан Португал.

ДОДАТОК

Останні зміни в економіці

Після 2000 року економіка України розвивалася швидкими темпами, які перевищували, в середньому, 7 відсотків. Спочатку це було пов'язане з використанням великого незадіяного запасу виробничих потужностей і зростанням продуктивності праці, якому сприяла низка структурних реформ. Починаючи з 2005 року, рушійною силою економічного зростання був реальний внутрішній попит, зокрема «кредитний бум», викликаний масовим припливом капіталу, а також політика доходів, яка перерозподіляла на користь широких верств населення великі прибутки, принесені поліпшенням умов торгівлі.

У середині 2008 року економіка перебувала в стані перегріву. Темпи зростання кредиту перевищували 70 відсотків, інфляція ІСЦ становила понад 30 відсотків, заробітна плата стабільно збільшувалась на 30-40 відсотків, динамічна кон'юнктура на ринку нерухомості привела до підвищення цін нерухомості до високих рівнів, а темпи зростання імпорту підскочили до 50-60 відсотків за рік. Дефіцит рахунку поточних операцій в другому кварталі 2008 року збільшився до 7 відсотків.

Економіка України стала уразливою також і за іншими параметрами, включаючи високий рівень відношення короткострокового зовнішнього боргу до резервів, сильну залежність банків від іноземного фінансування, наявність диспропорцій в балансах активів та пасивах і уразливий базовий стан державних фінансів. Проблеми вийшли на поверхню, коли відбулося різке падіння цін на біржові товари і загострилася світова фінансова криза. Ці події істотно вплинули на реальний сектор економіки, про що свідчить різке 5-відсоткове падіння виробництва в обробній промисловості у вересні.

Водночас різко змінився напрям потоків зовнішнього капіталу, що збільшило занепокоєння з приводу здатності банків і корпорацій пролонгувати існуючі кредитні лінії. Після запровадження конкурсного управління в шостому за розмірами банку (Промінвестбанку) почався масовий відплив коштів з депозитів, обсяги якого досягли принаймні 3 млрд доларів (тобто 4 відсотків депозитів), вилучених протягом трьох перших тижнів жовтня. Довіра до банківської системи країни і національної валюти зменшилася. Інтервенції Національного банку України (НБУ) протягом жовтня зросли, що призвело до зниження резервів з 38 млрд доларів США до 32 млрд доларів США. Разом з наданням ліквідності офіційні органи запровадили комплекс заходів валютного контролю з метою запобігання відпливу коштів.

Очікується, що внаслідок одночасного послаблення попиту з боку торговельних партнерів України, зменшення експортних цін, зростання імпортних цін і обмеження

доступу до міжнародних фінансових ринків перспективи економічного зростання погіршаться. З огляду на це Україна матиме великі загальні потреби у фінансуванні протягом наступних двох років.

Резюме програми

Програма офіційних органів має на меті відновити довіру до макроекономічної та фінансової стабільності України шляхом ужиття заходів щодо подолання проблем у фінансовій сфері, сприяння адаптації до потенційно великих зовнішніх шоків та зниження інфляції. Програма передбачає гнучке реагування на зміни в економіці.

В основу програми покладені прогнози, які припускають продовження глобальної рецесії і процесу зниження рівня левелізму на міжнародних кредитних ринках в 2009 році, що обернеться для України виникненням рецесії, яка супроводжуватиметься зниженням показників експорту, обмеженими можливостями зовнішнього фінансування і браком кредитів. Прогнозований вплив на обсяги виробництва—зниження на 3 відсотка—відповідає досвіду України у подібних обставинах протягом 2004-2005 років. За програмою очікується зниження інфляції до 17 відсотків до кінця 2009 року з прогнозованого рівня 25,5 відсотка в поточному році. Дефіцит рахунку поточних операцій зменшиться до приблизно 2 відсотків ВВП з рівня 7 відсотків, що спостерігався у середині 2008 року.

Припускаючи, що піднесення світової економіки відновиться в другій половині 2009 року, економіка України може повернутися до свого розрахункового потенційного темпу зростання на рівні 5-6 відсотків до 2011 року при інфляції на рівні 5-7 відсотків у кінці 2011 року. Прогнозується, що в 2010 році дефіцити рахунку поточних операцій лишатимуться невеликими у зв'язку з млявою економікою, після чого рівень цих дефіцитів буде помірним і дозволить збільшити резерви.

Основні заходи щодо досягнення цілей програми зосереджені на наступних сферах:

Грошово-кредитна і курсова політика

Програма підтримує запровадження режиму гнучкого валютного курсу, який допоможе Україні краще справлятися з зовнішніми шоками, що загрожують їй сьогодні. Найближчим часом, поки не виникне можливість запровадження режиму інфляційного таргетування, якорем грошово-кредитної політики слугуватиме показник грошової бази. Буде зміцнена незалежність НБУ, і в найближчому майбутньому буде проводитися більш жорстка грошово-кредитна політика, яка сприятиме досягненню цільового показника інфляції за 2009 рік на рівні 17 відсотків. Програма передбачає якомога скоріше скасування заходів валютного контролю і ужиття заходів щодо удосконалення роботи

валютного ринку, включаючи скасування податку на валютні операції і збільшення прозорості політики проведення інтервенцій.

Політика у фінансовому секторі

Офіційні органи мають намір підготувати комплексну стратегію санації банків, яка передбачатиме заходи щодо санації проблемних банків і рекапіталізації життєздатних банків для захисту реальної економіки від потенційного скорочення кредиту. Офіційні органи вже здійснили санацію шостого за розмірами банку (Промінвестбанку) шляхом його продажу стратегічному інвестору.

Програма також пропонує забезпечити доступ життєздатних банків до ліквідності; збільшити розмір застрахованих вкладів до 150 000 гривень (близько 20 000 євро) з поточних 50 000 гривень, що дозволить охопити 99 відсотків рахунків фізичних осіб; і посилити моніторинг банків, зокрема в рамках розвитку транскордонного співробітництва органів нагляду.

Податково-бюджетна політика

Офіційні органи будуть додержуватися обережного курсу податково-бюджетної політики і водночас враховувати необхідність здійснення соціальних видатків у зв'язку з рецесією, включаючи збільшення фінансування на цілі страхування на випадок безробіття і адресну підтримку доходів. Відповідно до програми дефіцит не перевищуватиме 1 відсотка ВВП в 2008 році, а в 2009 році бюджет сектора органів державного управління буде збалансований (за винятком витрат на рекапіталізацію банків). Навіть у випадку істотного збільшення соціальних видатків на 0,8 відсотка ВВП в період рецесії, зазначені цільові бюджетні показники вважаються досяжними. Проте з огляду на невизначеність щодо економічних перспектив і наявності фінансування офіційні органи готові коригувати ці цільові показники у міру необхідності. Офіційні органи мають твердий намір вносити необхідні для досягнення бюджетних цілей корективи в політику ціноутворення в секторі енергетики і проводити більш збалансовану політику в сфері доходів, коригуючи розміри збільшення мінімальної заробітної плати, пенсій і соціальних трансфертів з урахуванням прогнозованої інфляції в 2009 році. Ці заходи допоможуть запобігти підвищенню інфляції і зниженню обмінного курсу. Україна має достатньо надійну систему соціальної допомоги для захисту уразливих груп населення від наслідків заходів стабілізаційної політики, і офіційні органи готові розширити цю систему у разі необхідності.

Україна вступила в МВФ 3 вересня 1992 року. Її квота становить 1372 млн СДР (близько 2049 млн доларів США).

Україна: окремі економічні і соціальні показники, 2005-2009 роки 1/

	2005	2006	2007	2008 Прог. 1/	2009 Прог. 1/
Реальна економіка (зміна у відсотках, якщо не зазначене інше)					
Номінальний ВВП (млрд гривень)	441	544	713	993	1112
Реальний ВВП	2,7	7,3	7,6	6,0	-3,0
<i>В тому числі:</i>					
Внутрішній попит	13,2	13,1	16,1	14,4	-14,3
Чистий експорт	-10,5	-5,8	-8,5	-8,3	11,3
Рівень безробіття (за визначенням МОП, відсотків)	7,2	6,8	6,4	6,0	9,5
Споживчі ціни (у середньому за період)	13,5	9,1	12,8	25,6	21,0
Споживчі ціни (на кінець періоду)	10,3	11,6	16,6	25,5	17,0
Номінальна місячна заробітна плата (середня)	36,7	29,2	29,7	37,1	10,5
Реальна місячна заробітна плата (середня)	20,4	18,4	15,0	9,1	-8,7
Державні фінанси (відсотків ВВП)					
Касові залишки, за винятком рекапіталізації банків	-2,3	-1,4	-2,0	-1,0	0,0
Розширені залишки, включаючи ефект рекапіталізації банків	-2,3	-1,4	-2,0	-2,0	-4,5
Надходження від приватизації	5,0	0,4	0,6	0,2	0,1
Чисте внутрішнє фінансування	-3,3	-0,4	0,3	1,8	4,4
Чисте зовнішнє фінансування	0,6	1,3	1,0	0,0	0,0
Державний борг	18,7	15,7	13,0	10,6	17,4
Гроші та кредит (на кінець періоду, зміна у відсотках)					
Грошова база	53,9	17,5	46,0	33,0	10,9
Широкий показник грошової маси	54,4	34,5	51,7	37,2	9,4
Кредит не органам державного управління	61,8	70,6	74,0	40,9	-9,8
Платіжний баланс (відсотків ВВП)					
Сукупний зовнішній борг	45,1	49,7	57,8	54,3	78,2
Сальдо рахунку поточних операцій	2,9	-1,5	-3,7	-6,2	-2,0
Прямі іноземні інвестиції	8,7	5,3	6,5	6,2	6,8
Валові резерви (на кінець періоду, млрд доларів США)	19,4	22,3	32,4	31,4	30,7
У місяцях імпорту товарів і послуг наступного року	4,4	3,7	4,0	5,1	4,5
Експорт товарів (зміна річних обсягів у відсотках)	-8,5	2,7	3,2	0,3	0,8
Імпорт товарів (зміна річних обсягів у відсотках)	13,0	12,5	20,3	16,0	-19,7
Умови торгівлі товарами та послугами (зміна у відсотках)	4,9	1,5	7,4	8,9	-10,5

Соціальні показники

ВВП на душу населення: 2282 доларів США (2006); бідність (відсотків населення): 8,0 (2006; оцінка Світового банку);

тривалість життя при народженні: 68,2 роки (2006); дитяча смертність (на 1000): 16,0 (2005); частка охоплених початковою освітою (відсотків, нетто): 84 (2005)

Джерела: українські офіційні органи; розрахунки і прогнози персоналу МВФ.

1/ Припущення щодо політики включають наступне: (i) збільшення гнучкості валютного курсу з 2008 року; (ii) наближення цін на імпортований природний газ до західноєвропейських рівнів (скоригованих на транзит) до початку 2010 року; (iii) вплив підвищення цін на імпортовані енергоносії на внутрішні ціни в 2009 році; (iv) рекапіталізація банків за рахунок державних коштів на загальну суму 54 млрд гривень (10 млрд до кінця 2008 року і 44 млрд в першій половині 2009 року).